

Р Е Ш Е Н И Е

№ 224

Гр.София, 28.11.2019 г.

В И М Е Т О Н А Н А Р О Д А

Върховният касационен съд на Република България, Второ наказателно отделение, в открито съдебно заседание на осемнадесети ноември, 2019 година, в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: ЕЛЕНА АВДЕВА
ЧЛЕНОВЕ: ТЕОДОРА СТАМБОЛОВА
НАДЕЖДА ТРИФОНОВА

При участието на секретаря ПЕТРОВА

В присъствието на прокурора АТАНАСОВА

изслуша докладваното от съдия СТАМБОЛОВА К.Н.Д.966/19 г.

и за да се произнесе, взе предвид следното:

С присъда №32/30.01.19 г., постановена от ОС-Бургас /БОС/ по Н.Д. 1194/18 г., подсъдимият Т. А. Е. е признат за виновен и осъден за извършено от него престъпление по чл.116,ал.1,т.6 и т.12 вр. чл.115 вр.чл.29,ал.1,б.А НК и във връзка с чл.58 А,ал.2 и 3 НК му е наложено наказание лишаване от свобода за срок от двадесет и пет години, търпимо при първоначален строг режим. Подсъдимият е оправдан по обвинението да е извършил престъплението при условията на чл.29,ал.1,б.Б НК. Осъден е да заплати на конституираните граждански ищци А. Т. Е. /А. И. Т./ и Д. И. Т. обезщетения за неимуществени вреди в размер съответно на 200 000 лв. и 150 000 лв., считано от 16.06.18 г., до окончателното изплащане на сумите, като са отхвърлени исквете в пълните претендирани размери от по 250 000 лв. На Т. е присъдено и обезщетение за имуществени вреди в размер на 3 000 лв. Отхвърлен е изцяло предявеният от В. Г. В. граждански иск за неимуществени вреди в размер на 60 000 лв.

По жалба на подсъдимия чрез неговия защитник е образувано В.Н.Д.79/19 г.по описа на АС-Бургас /БАС/. С решение №86/24.07.19 г. първоинстанционната присъда е потвърдена.

Срещу този съдебен акт е постъпила касационна жалба от самия подсъдим, в която наред с описание на конкретика по престъпното деяние, се настоява за неправилно приложение на материалния закон с оглед действителната квалификация на извършеното, предвид липсата на умисъл за убийство. Иска се в този смисъл да бъде изменено атакуваното съдебно решение, като се отменят и определените парични обезщетения поради непосилност на техния размер.

Постъпила е жалба и от защитника на дееца, в която се развиват основания за необоснованост, нарушения на съдопроизводствените правила, материалния закон, противоречие със събрания доказателствен материал и явна несправедливост на отмерените обезщетения за неимуществени вреди, както и пълна липса на доказателства относно присъденото такова за имуществени вреди. Иска се решението на БАС да бъде изменено, като извършеното от дееца се квалифицира по чл.124,ал.3 НК. Ако остане квалификацията по чл.116,ал.1 НК, то задължително да отпаднат квалифициращите признаци по т.6,пр.2 и 3 на ал.1 на чл.116 НК. Иска се намаляване на присъдените обезщетения за неимуществени вреди и цялостно отхвърляне на присъденото на Д. Т. обезщетение за имуществени вреди.

В съдебно заседание пред ВКС подсъдимият и неговият защитник се явяват лично и поддържат жалбите си. Самият касатор представя допълнения, в едното от които подробно разяснява станалото, а и в двете оспорва приетия от решаващите съдилища умисъл за убийство.

Частните обвинители и граждански ищци Д. Т. и В. В., редовно призовани, не се явяват. Гражданският ищец А. Е. се счита уведомен чрез своите приемни родители А. К. и Г. Т.. За всички тях се явява повереник, който за малолетното дете е особен представител, и моли жалбите да бъдат оставени без уважение.

Същото е становището на представителя на ВКП.

Върховният касационен съд, Второ наказателно отделение, като взе предвид жалбите- лична и на упълномощен защитник, допълненията към жалбата на самия деец, както и аргументацията по тях, като съобрази

становищата на страните в съдебно заседание и след като сам се запозна с материалите по делото в рамките на компетенциите си по чл.347 и сл.НПК, намира за установено следното:

Предвид естеството на развити пред ВКС съображения, характера на някои оплаквания по жалбите и част от изписаните доводи, този съд се счита задължен да даде определени пояснения, които се явяват предопределящи за възможните граници на неговото произнасяне.

Първо, съкратеното съдебно следствие в неговия втори вариант-чл.371,т.2 и сл.НПК- дава възможност подсъдимият да признае изцяло фактите, изложени в обстоятелствената част на обвинителния акт, като се съгласи да не се събират доказателства по тях. В този случай решаващата първа инстанция трябва да се увери, че доказателствата по делото, събрани на досъдебното производство, отговарят на заявеното процесуално самопризнание; и да констатира, че последното е дадено доброволно от дееца и със съзнаване на естеството на процедурата и последиците от нея.

Едва тогава следва да се премине в разглеждане на съдебното производство по коментирания ред. А стане ли това, страните са лишени от възможност да оспорват събран на досъдебното производство доказателствен материал, защото поне що се касае до подсъдимия и неговия защитник, те са го приели такъв, какъвто е, и е направено изявление в смисъл, че той /доказателственият материал/ отговаря на фактологията по обвинителния акт. Разбира се, както е заявено в т.4 на ТРОСНК №1/06.04.09 г., възможно е доказателствените материали да не са абсолютно едностранни- „в пълна съответност на всички инкорпорирани чрез тях фактически данни“. Затова е изведено и заключение, че за активиране на обсъжданата диференцирана процедура е необходимо и достатъчно условие обезпечаващите обвинението доказателства „убедително“ да потвърждават признатите от подсъдимия факти.

Второ, ако деецът и неговата защита поставят под съмнение установяването на някои съставомерни фактически положения, то тогава не следва да претендират разглеждане на делото по реда на чл.371,т.2 и сл.НПК, а да преминат през пълно доказване със съдебно следствие, в рамките на което ще могат да се противопоставят на неустройващите тезите им доказателства, депозиранни пред съдебния състав, по съответен процесуален ред. Тогава съдът ще бъде задължен да осъществи пълноценно обсъждане на

събраните пред него и проверени доказателствени източници, като мотивира своето становище по тях. Но пък подсъдимият ще загуби привилегиата при определяне на наказанието, която той цели и която е последица от прилагане на реда по чл.371,т.2 и сл.НПК. Казано просто, той /както и неговата защита/ не може да иска разглеждане на делото по цитираната диференцирана процедура точно поради задължението за определяне на наказанието според нормата на чл.58 А НК, а същевременно да счита, че решаващите съдилища са длъжни да констатират сами противоречия в доказателствен материал по твърдяната престъпна дейтелност, набран в хода на досъдебното производство, макар и да не са експлоатирани правилата на редовното съдебно следствие.

Трето, предвид казаното в последния абзац, трябва да се заяви, че съдилищата по същество при активирана процедура по чл.371,т.2 и сл. НПК, доколкото директно се позовават на представени от предварителната фаза доказателства, въобще не са длъжни да ги обсъждат детайлно, все едно че анализират събрани и проверени от тях самите в състезателен процес такива. В този смисъл не само законът е ясен, но и цитираното вече тълкувателно решение на върховната съдебна инстанция по наказателни дела, и дълготрайното прилагане на съдебната практика по него, са разяснили механизмите. Затова и не следва да се обръща внимание на възражения за твърдени процесуални пороци, свързани с липса на безпристрастна оценка по противоречив доказателствен материал в случаи като обсъждания. Отделен е въпросът, че самите решаващи съдилища често се поставят сами в положение като коментираното, разисквайки несъбрани и непроверени лично от тях доказателства по престъпната фактология, както се прави в процес, проведен по общия ред.

Четвърто, ВКС е съд по правото /когато не е налице изключението на чл.354,ал.5,изр.2 НПК/ и като такъв не се занимава с необоснованост, която е относима към съдилищата по фактите. И това е така, не само когато страните се позовават директно на необоснованост, но и когато последната е прикрита под възражения за наличие на процесуални нарушения.

Пето, в контекста на казаното относно върховната съдебна инстанция като съд по правото, пред който се прави проверка на атакуваните съдебни актове и се претендират съдебни грешки, ВКС не може да разсъждава по визирани в жалба на подсъдимо лице оплаквания, които представляват разказ

на стореното от негова гледна точка. Иначе казано, не са обект на никакво обсъждане по същество изявления, представляващи обяснения на подсъдим /като гласно доказателствено средство/ и касаещи съставомерна фактология. Това пък е съвсем изключено при разглеждане на делото по реда на чл.371,т.2 и сл. НПК, когато тъй или инак са признати залегналите в обстоятелствената част на обвинителния инструмент факти.

Казаното дотук, пренесено на фона на конкретното наказателно производство установява, че в съдебно заседание на 30.01.19 г. Е. и неговият защитник са поискали от БОС делото да бъде разгледано по реда на чл.371,т.2 и сл.НПК. Деецът е признал изцяло фактите и обстоятелствата, изписани в обстоятелствената част на обвинителния акт. Няма данни това да не е направено доброволно, без той да разбира естеството на процедурата и последиците от нея. Прието е, че самопризнанието му се подкрепя от доказателствата по делото, при това законосъобразно. Никой не спори, че не е следвало да се премине в разглеждане на делото по реда на чл.371,т.2 и сл.НПК.

Предвид всичко заявено този съд няма да обсъжда възраженията, изтъкнати както в касационната жалба на защитника, така и отстоявани в съдебно заседание пред ВКС, свързани с неправилен анализ на доказателствен материал, с необоснованост, както и пространния разказ, даден от самия касатор в личната му жалба и едно от допълненията към нея, относно фактологията по престъпната дейтелност по негово виждане.

Оттук насетне фокусът на произнасянето ще бъде върху съдържанието на обстоятелствената част на обвинителния акт и отразените в нея съставомерни факти и обстоятелства, рефлектиращи върху приложението на материалния закон, както и приетото в тази връзка от решаващите съдилища, което изглежда незаконосъобразно на подсъдимия и неговия защитник. Впрочем, касационната жалба, изготвена от адвокат Г., е същата като тази, депозирана пред въззивната инстанция. Последната е взела отношение по доводите, поставени в сезирация я документ, макар и предвид изложената по-горе позиция те да надхвърлят допустимите такива при проведено съкратено съдебно следствие в неговия втори вариант, основателно активирано. В такъв смисъл е ненужен и подробният доказателствен анализ, направен от БАС,

относим към фактологията по престъпната дейност, залегнала в обстоятелствената част на обвинителния инструмент.

Накратко казано, според защитата липсват доказателства за приетото от решаващите съдилища присъствие на квалифициращото обстоятелство по чл.116,ал.1,т.6,пр.2 и 3 НК, поради което и с осъждането на подсъдимия по този текст е нарушен материалният закон. Цитираното не отговаря на процесуалната действителност. Фактическите положения, изложени в обстоятелствената част на обвинителния акт на стр.2 долу и 3 изцяло, приети от БОС и БАС, съобразени с позоваването от страна на представителя на държавното обвинение на съответните доказателствени материали, извод по които е направен на стр.7 от обвинителния акт, категорично установяват присъствие на квалифициращите признаци за убийство, „извършено по особено мъчителен начин за починалата и с особена жестокост“. Всичко това е признато от дееца и той и неговата защита не могат да оспорват доказателствата в тази връзка.

Само трябва да се утвърди приетото от контролирания съд, че отразените факти по продължително нанасяния побой на Т., в рамките на който тя е стенела известно време и после е притихнала, са дали основание да се изведе поради усещанията ѝ, че те надхвърлят обичайните болки и страдания, първият посочен квалифициращ признак Това е от една страна. От друга-вярно е, че жената е починала от причинената ѝ черепно-мозъчна травма, довела до тежък мозъчен оток с вклиняване на ниско разположени мозъчни структури в големия тилен отвор. Но това е непосредствената причина за смъртта. Цялостно констатираните увреждания, които представляват реализирани травми по главата и коремната област, резултат от нанасяни удари с юмруци и ритници с крака /обути в обувки, не боси/, ясно мотивно са изведени като яростни и ожесточени прояви на дееца спрямо нея.

Казаното дотук важи изцяло и досежно претенцията за липса на умисъл при причиняване на смъртта, поради което според защитата било налице престъпното деяние по чл.124 НК, предвид реално нанесена тежка телесна повреда. Въззивната инстанция е отразила съображения за наличие на евентуален умисъл, което, доколкото касае приложението на правото, направено въз основа на признатите факти, е по-благоприятно за дееца обстоятелство поради вменяването му от страна на прокуратурата на пряк

умисъл в обвинителния акт- стр.8 от същия. Цялостното развитие на поведението на Е., довеждащо до ескалация на насилието спрямо потърпевшата, както то е описано в обвинителния акт, не дава възможност за никакъв размисъл за присъствие на непредпазлива вина по отношение на настъпилата смърт.

Тук е мястото да се отрази несъгласието с едно обстоятелство, което се релевира в касационната жалба. Според защитата подсъдимият не е целял умъртвяването на Т., а е искал да я накаже според своите разбирания за това, че се държала морално укоримо и неадекватно спрямо сина им, издухвайки цигарен дим директно в лицето на детето. Такъв факт се предлага и от самия касатор. Липсва обаче наличие на подобен сред фактологията по обвинителния инструмент. Тъкмо обратното, в него категорично е отразено, че пострадалата по никакъв начин не е провокирала насилието срещу себе си. И точно това е признато от дееца по реда на чл.371, т.2 и сл.НПК. Да не говорим, че поради конкретната изява на действията на Е., претенцията трудно би могла да се осмисля на плоскостта на липсата на умисъл, дори и да бе приет третираният факт.

Напълно несъстоятелно в рамките на преценката за присъствие или не на умишлена форма на вината са въздигнатите от защитата обстоятелства: млада възраст- на касатора и на майката на детето му; поведение, продукт на това, че двамата са от разделени семейства; и употреба на алкохол и наркотични вещества, което е установено по експертен път. Никой от тези фактори ВКС не намира за относим към обсъжданата преценка на вината и липсват съображения, които да бъдат обмислени в светлината на изисквания извод за присъствие на престъпно поведение по чл.124,ал.3 НК. Няма каквото и да е противопоставяне на приетия от съда евентуален умисъл, със съответната разработка на обстоятелствата, обуславящи неговото присъствие.

Казаното току-що се отнася и до релевирания довод за липса на отчитане при квалифициране на деянието по чл.116,ал.1,т.6 и т.12 НК на това, че подсъдимият е съдействал и на досъдебната, и на съдебната фаза, че е направил пълни самопризнания /те са частични спрямо залегналата в обвинителния акт фактическа обстановка/ и неколкократно е изразил съжаление и разкажание за случилото се. Тези фактори не се отнасят към правилното приложение на материалния закон, а касаят процесуалното

поведение на касатора, рефериращо към третираните обстоятелства по дължимото за налагане наказание. Те са съобразени от решаващите съдилища във верния контекст.

Само в сферата на пълнота на процесуалното изследване трябва да се заяви, че цитираните в касационната жалба /и във въззивната такава/ решения на върховната съдебна инстанция по наказателни дела по конкретни производства, не подкрепят тезите на защитата, прокарвани пред ВКС.

В сезирация настоящата инстанция процесуален документ липсва оплакване за явна несправедливост на наложеното наказание, доколкото основната претенция за неговото определяне може да се счете за обвързана с искането за преквалифициране на стореното от дееца в престъпление по чл.124,ал.3 НК. В такъв смисъл в открито съдебно заседание пред ВКС се иска редуциране на наказанието, без обаче да се излагат аргументи за това и за квалификацията по чл.116,ал.1 НК. Ето защо, при отхвърляне на материално-правната претенция този съд ще заяви само в най-общ план, че в ревизирия съдебен акт е взето отношение по наказанието, което следва да бъде наложено на Е. в рамките на нормата на чл.58 А НК и мотивите за такава преценка са споделими.

ПО ГРАЖДАНСКИТЕ ИСКОВЕ:

Идентично като гореказаното по отношение на съдържанието на касационната жалба е и положението с присъдените обезщетения за неимуществени вреди на детето на потърпевшата и на нейната майка-на последната и за имуществени такива. Във въззивната жалба са изложени доводи, на които БАС е отговорил на стр.33 до 37 от атакуваното решение. Същите възражения буквално са възпроизведени пред ВКС, като е уточнено, че се отнасят за второинстанционния съдебен акт. Изложението не е направено по начин да е ясно, че на тях има отговори, на които съответната страна желае да се противопостави. Просто се изразява същото несъгласие като това с първостепенната присъда в обсъжданата част.

Ето защо ВКС само общо ще отговори, че в рамките на приетата квалификация, за която подсъдимият и неговият защитник спорят поначало, вярно са отмерени обезщетенията за неимуществени вреди, присъдени на А. Е. и Д. Т.. Това, че касаторът и потърпевшата са живеели заедно и са

отглеждали общото дете, не се оспорва от никого, но този съд не вижда как конкретно отправеното възражение е относимо към присъдените обезщетения за неимуществени вреди.

Още по-малко пък може да намери основание за обсъждане на упрека към съда, че не е взел предвид произхода на Е. и Т. от разделени семейства и че двамата не са получили онова възпитание и любов, на които се радват децата на съвместно живеещите родители. Освен че последното обстоятелство не може да бъде абсолютизирано /предмет на доказване е доколко са щастливи или нещастни децата, отглеждани общо или разделно от родителите си/, липсва база, на която да се стъпи, за да се изведат подобни изводи за процесните лица. Далеч не, наред с казаното, такава емоционална резервираност в отношенията, породена от социалната среда на израстване, е прието да е в основата на деянието, предмет на разглеждане на това производство. И най-накрая, дори и така да бе, не е ясно как казаното би се отнесло към задължението за репарирание на причинените неимуществени вреди.

Всъщност, основното съображение срещу третираните присъдени обезщетения се корени в обстоятелството, че предвид отмерения размер, те се явяват непосилни за изплащане от страна на дееца. По същество такава е и неговото лично заявление. Както е известно, не положението на извършителя в такъв случай стои в основата на преценката каква трябва да е репарацията за мъката на пострадалия, конституиран като граждански ищец, а неговите болки и страдания, т.е., той-потърпевшият, а не осъществилият деликта, е в центъра на преценката.

В тази насока са събрани доказателства и правилно са отмерени обезщетенията за Д. Т. и А. Е.. Разискван е въпросът относно близостта на майка /гражданската ищца/ и дъщеря /починалата/ и е изложена аргументация, с която ВКС се солидаризира. Внимателната преценка на първия решаващ съд личи и от отхвърления изцяло предявен от брата на И. Т. иск за неимуществени вреди.

По отношение на оплакването за присъденото обезщетение за имуществени вреди на Д. Т., доказателства за основанието не се дирят. БАС прецизно е обмислил претендирания размер от 3 000 лв. и го е уважил в цялост, излагайки аргументи за обичайните разходи, с които се е натоварила

майка на починалата-за превозване на тялото, провеждане на самото траурно събитие и т.н. Същите не е нужно да се доказват с нарочна писмена документация и вярно е прието, че са достатъчно годно основание за присъждане на търсеното обезщетение.

Водим от изложените съображения и на основание чл.354,ал.1,т.1 НПК, Върховният касационен съд, Второ наказателно отделение

Р Е Ш И :

ОСТАВЯ В СИЛА решение №86/24.07.19 г., постановено от АС-Бургас по В.Н.Д.79/19 г.

РЕШЕНИЕТО е окончателно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ:1/

2/